

Near East University

Journal of Near Architecture

Volume/Cilt
10
Issue/Sayı
2

Received:
27.06.2025

Yakın Mimarlık Dergisi

ISSN
2547-8729

Accepted:
27.07.2026

Kırsal konut mimarisinin dönüşümü: Diyarbakır Şükürlü Köyü örneği, Türkiye

Transformation of rural residential architecture: The case of Diyarbakır-Şükürlü Village,
Türkiye

Serpil ÖZAYDOĞDU BİROĞLU¹
Ayhan BEKLEYEN^{2*}

ÖZET

Tarım ve hayvancılığın yoğun olarak sürdürüldüğü, nüfus yoğunluğu düşük kırsal alanlar, Türkiye genelinde önemli bir mekânsal ve yapısal dönüşüm süreci geçirmektedir. Bu dönüşüm, özellikle kırsal konutların üretim biçimlerinde ve kullanılan yapı malzemelerinde belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Bu çalışma, Diyarbakır Şükürlü Köyü'nü örnek alarak, yöresel kerpiç konutlardan farklı malzeme ve mekânsal özelliklere sahip yeni yapılaşmalara geçiş sürecini incelemektedir. Araştırmanın temel amacı, bu dönüşümün arkasındaki nedenleri kullanıcı temelli bir yaklaşımla ortaya koymak ve kullanıcıların mevcut yapıyı çevreye yönelik tutumlarını değerlendirmektir. Çalışmada, kerpiç malzemenin yanı sıra tuğla, taş, briket ve betonarme kullanılarak inşa edilen yeni mekânsal eklemelere sahip yöresel konutlar ile tamamen yeni yapılan konutlar analiz edilmiştir. 21 konut üzerinde yürütülen alan çalışmasında; anket, yerinde gözlem ve belgeleme yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, kullanıcıların kerpiç konutlara yönelik düşük maliyet, ısıl konfor ve mekânsal esneklik gibi konularda olumlu tutumlarının sürdüğünü, buna karşın bakım zorluğu ve dayanıklılık endişelerinin modern malzemelere yönelimi tetiklediğini göstermektedir. Sonuç olarak, kerpiç gibi çevre dostu ve kültürel değeri yüksek yapı malzemelerinin günümüz koşullarına uygun biçimde yeniden değerlendirilmesi, kırsal mimarinin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Daha az bakım gerektiren ve yapısal açıdan güçlendirilmiş hibrit konut modelleri hem yöresel yapı mirasının korunmasını hem de çağdaş ihtiyaçlara cevap verilmesini mümkün kılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal alan, Kırsal mimari, Kırsal konutlar, Mekânsal dönüşüm, Yapı malzemesi, Kullanıcı tutumları.

¹ Dicle Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Diyarbakır. ozaydogduserpil@gmail.com ORCID: 0009-0005-7207-1400

² Dicle Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Böl., Diyarbakır. ayhan.bekleyen@gmail.com bekleyen@dicle.edu.tr ORCID: 0000-0003-0020-5877

*Sorumlu yazar

ABSTRACT

Rural areas characterized by low population density and intensive agricultural and livestock activities have been undergoing a significant process of spatial and structural transformation across Turkey. This transformation is particularly manifest in the production typologies of rural housing and the building materials employed. Taking Şükürlü Village in Diyarbakır as a case study, this research examines the transition from vernacular adobe dwellings to new constructions featuring distinct material and spatial attributes. The primary objective of the study is to elucidate the underlying reasons for this transformation through a user-centric approach and to evaluate user attitudes toward the existing built environment. The study analyzes vernacular houses with new spatial additions built using brick, stone, briquette, and reinforced concrete alongside adobe, as well as entirely newly constructed dwellings. Fieldwork conducted on 21 houses utilized survey, on-site observation, and documentation methods. The findings demonstrate that although users maintain positive attitudes toward adobe houses regarding low cost, thermal comfort, and spatial flexibility, maintenance difficulties and durability concerns trigger a shift toward modern materials. In conclusion, re-evaluating eco-friendly building materials with high cultural value, such as adobe, in accordance with contemporary conditions is of critical importance for the sustainability of rural architecture. Structurally reinforced hybrid housing models that require less maintenance can enable both the preservation of local architectural heritage and the fulfillment of contemporary needs.

Keywords: Rural area, Rural architecture, Rural housing, Spatial transformation, Building material, User attitudes.

1. GİRİŞ

Kırsal alanlar; nüfus yoğunluğunun düşük olduğu, tarım ve hayvancılık gibi birincil üretim faaliyetlerinin sürdürüldüğü, genellikle küçük ölçekli yerleşmelerden oluşan coğrafi bölgelerdir (Ayto, 1990; Dasgupta et al., 2014; FAO, 2018). Bu alanlar, köy, mezra, taşra, çiftlik ya da açık alan gibi farklı terimlerle anılmakta; fiziksel erişim güçlüğü, üretim odaklı yaşam biçimi ve düşük nüfus yoğunluğu gibi belirgin özellikleriyle öne çıkmaktadır (Halfacree, 1993 ve 2006; Moseley, 1984).

Kırsal çevredeki yapı doku; yalnızca konutları değil, aynı zamanda ahır, ağıl, samanlık, avlu, bahçe, tarla gibi yakın ve uzak tüm işlevsel bileşenleri de kapsamaktadır. Bu mekânsal kurgu, çoğunlukla doğal çevre koşulları, toplumsal normlar ve yerel değerler doğrultusunda şekillenmektedir. Dolayısıyla kırsal konutlar, yerel toplulukların yaşam biçimini, üretim ilişkilerini ve doğayla kurdukları etkileşimi doğrudan yansıtan en somut göstergelerdir (Yıldırım ve Akın, 2020; Gür, 2000).

Yöresel konutlarda kullanılan yapı malzemeleri, üretim teknikleri ve ustalık bilgisi kırsal mimarinin temelini oluşturmaktadır. Kerpiç, taş ve ahşap gibi doğal malzemelerle inşa edilen binalar; iklim koşulları, topoğrafya ve yerel kaynaklarla doğrudan ilişkilidir (Sabatino, 2010). Bu yapılar aynı zamanda kültürel sürekliliği taşıyan, gelecek nesillere aktarılan mekânsal hafızanın da önemli birer parçasıdır (Dalkılıç ve Aksulu, 2004; Özdeniz et al., 1998; Li, 2012).

Ancak günümüzde kırsal alanlar; göç, nüfusun yaşlanması, ekonomik daralma ve doğal afetler gibi çeşitli nedenlerle önemli bir dönüşüm geçirmektedir (Danış, 2023; Newsham ve Rowe, 2023; Yakar ve Özgür, 2022; Tekeli, 2016: 128). Özellikle genç nüfusun kentlere göç etmesi, kırsal yerleşimlerin sürekliliğini tehdit etmekte ve bu durum yapı çevrede dönüşümü hızlandırmaktadır (Luck et al., 2011; Amcoff ve Westholm, 2007; Muilu ve Rusanen, 2003). Kırsal mimaride geleneksel yöntemlerden vazgeçilerek yeni yapı malzemelerinin kullanımına geçilmesi ve yöresel formlardan uzaklaşılması, söz konusu dönüşümün en belirgin yansımalarıdır.

Yöresel mimarinin korunması, yalnızca fiziksel yapıların sürdürülebilirliği değil, aynı zamanda kırsal toplulukların mekânsal kimliğinin de devamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır (Storie et al., 2019). Bu nedenle, yöresel konutlara yönelik kullanıcı tutumlarının araştırılması, kırsal alanlarda sürdürülebilir konut politikalarının geliştirilmesi açısından kritik bir temel oluşturmaktadır (Acar ve Bekleyen, 2008).

Geleneksel yapı sistemlerinin en köklü bileşenlerinden biri olan kerpiç, özellikle sıcak-kurak iklim bölgelerinde yüksek ısı kütlesi sayesinde iç mekân konforunu doğal yollarla optimize eden, üretimi için harcanan toplam enerji maliyeti oldukça düşük, ekolojik bir malzemedir (Houben ve Guillaud, 1994; Heathcote, 1995). Binanın pasif soğutma performansını artırarak enerji verimliliğine doğrudan katkı sunan bu malzeme, kırsal dokunun iklimle kurduğu dengenin temel aktörüdür (Rael, 2009). Ancak küresel modernleşme dalgaları ve kentsel yaşam standartlarının kırsala empoze edilmesi, yerel toplulukların kerpice yönelik algısını zedelemiş; bu sürdürülebilir malzeme sosyo-kültürel düzeyde genellikle "yoksulluk", "gelişmemişlik" ya da "dayanısızlık" ile bağdaştırılmaya başlanmıştır (Baiche et al., 2008; Pacheco-Torgal ve Jalali, 2012). Bu algısal kayma, kerpiç konutların zamanla terk edilmesinde veya kimliksizleştirilmesinde teknik faktörler kadar belirleyici bir rol oynamaktadır.

Kırsal konutlardaki malzeme değişimi, ekseriyetle geleneksel olanın tamamen ortadan kalktığı ani bir kesintiden ziyade, zaman içinde katmanlaşan bir "hibritleşme" süreci olarak tezahür etmektedir. Ekonomik kısıtlar, değişen aile yapıları ya da hacim gereksinimleri nedeniyle, mevcut kerpiç konutlara briket, beton blok, tuğla ya da rijit betonarme elemanlar entegre edilerek yeni odalar, ıslak hacimler veya ek katlar eklenmektedir (Oliver, 2006; Asquith ve Vellinga, 2006). Ne var ki, nefes alan ve esnek bir yapıya sahip olan geleneksel ahşap-kerpiç strüktür ile modern malzemelerin fiziksel, kimyasal ve mekanik uyumsuzluğu, yapılarda ciddi yapısal deformasyonlara ve iç mekân hava kalitesinin bozulmasına yol açmaktadır (Walker et al., 2005). Bu düzensiz mekânsal eklemeler, sadece yapısal riskler üretmekle kalmayıp, kırsal konutun özgün plan şemalarını ve geleneksel mekânsal organizasyonunu da bozarak dönüştürmektedir.

Söz konusu dönüşümün temel motivasyon kaynağını anlamak, doğrudan kırsal kullanıcının değişen yaşam pratiklerini ve çağdaş konfor beklentilerini analiz etmeyi gerektirmektedir. Çağdaş yapı malzemeleri (özellikle betonarme), kırsal aktörler tarafından uzun ömürlülük, statü ve modernite simgesi olarak kodlanmaktadır (Oliver, 2006). Kullanıcılar geleneksel konutların mikroklimal avantajlarını ve ekonomik üretim biçimini kabul etseler de periyodik bakım (çamur sıva yenileme, çatı yalıtımı düzeltme vb.) zahmetinden kaçınma arzusu onları endüstriyel malzemelere yönlendirmektedir (Correia et al., 2014). Bu bağlamda, kırsal yapılı çevrenin geleceğini tasarlarken dönüşümü yalnızca teknik veya ekonomik bir zorunluluk olarak değil; kullanıcı psikolojisi ve pratik ihtiyaçlar ekseninde ampirik verilerle okumak gerekmektedir.

Belirtilen gerekçeler doğrultusunda bu çalışma, Türkiye'nin güneydoğusunda yer alan Diyarbakır iline bağlı Şükürlü Köyü'nde gerçekleştirilmiştir. Kerpiç malzemeyle inşa edilmiş konutlarıyla dikkat çeken köyde, son yirmi yılda yeni malzemelerle üretilen mekânsal eklemeler öne çıkmakta ve betonarme binaların hızla yaygınlaştığı gözlenmektedir. Araştırmada, kullanıcıların mevcut yapılı çevreye ve bu dönüşüm sürecine ilişkin tutumları incelenmiş; kerpiç konutlara yapılan eklemeler ile tamamen yeni inşa edilen çağdaş konutlara yönelik değerlendirmeler ortaya konmuştur.

Kırsal konut mimarisinde son yıllarda yaşanan bu hızlı dönüşüm süreci, çalışmada kullanıcı görüşleri ve yerinde yapılan ampirik gözlemler doğrultusunda kapsamlı bir biçimde ele alınmaktadır. Araştırma kapsamında; yapı malzemeleri ve mekânsal organizasyondaki değişimler ile birlikte, bu değişime yönelik kullanıcı tutumları da analiz edilmiştir. Bu bağlamda, çalışma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- Kırsal konutlarda kullanılan yapı malzemeleri ve mekânsal düzenlemelerde son yıllarda ne yönde değişimler yaşanmıştır?
- Kırsal konutlardaki bu değişime yönelik kullanıcıların olumlu tutumları nelerdir?
- Bu değişime ilişkin kullanıcıların olumsuz değerlendirmeleri nelerdir?

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Çalışma Alanının Tanıtımı

Bu çalışma, Türkiye'nin Diyarbakır şehrinin merkezine 20 km uzaklıkta bulunan Şükürlü Köyü'nde yürütülmüştür (Şekil 1). Karasal iklimin hüküm sürdüğü köyde, geçim kaynakları büyük ölçüde tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Köyde yalnızca bir ilkokul bulunmakta, ortaokul ve lise eğitimi taşınalı sistemle sağlanmaktadır.

İçme suyu ve elektrik hizmetleri mevcut olmakla birlikte, köyde kanalizasyon altyapısı ve sağlık ocağı bulunmamaktadır. Şehirlerarası bir yol güzergâhında yer alan Şükürlü Köyü, bu konumuyla bölgesel etkileşim açısından dikkat çekmektedir.

Şekil 1. Şükürlü Köyü'nün konumu ve incelenen konutlar (Google Earth -

2.2. İzlenen Yöntem

Araştırma, üç temel aşamadan oluşan bir yöntemsel kurguya dayanmaktadır:

- **Kuramsal Hazırlık:**

İlk aşamada kırsal dönüşüm ve yöresel mimariye ilişkin ulusal ve uluslararası literatür taranmış, konuyla ilgili kavramsal ve kuramsal çerçeve oluşturulmuştur.

- **Alan Çalışması:**

İkinci aşamada, Şükürlü Köyü'nde gerçekleştirilen saha çalışmasıyla yöresel mimarideki dönüşüm süreci yerinde gözlemlenmiştir. Bu kapsamda, farklı plan tipleri ve yapı özelliklerini temsil eden 17 aileye ait toplam 21 konut (mekânsal eklemeye maruz kalan 17 konut ve yeni inşa edilen 4 konut) çalışma örneklemini olarak belirlenmiştir. 44 haneli köyde seçilen 21 konut fotoğraflanmış, ölçekli plan çizimleri hazırlanmış ve yapı malzemeleri belirlenmiştir (Ek Tablolar 1-17). Analiz sürecinde; briket, taş, tuğla ve betonarme gibi malzemelerle dönüştürülen kerpiç konutlar ile yakın dönemde inşa edilen yeni betonarme konutlar değerlendirilmiştir.

- **Veri Toplama ve Analiz Süreci:**

Üçüncü aşamada, yöresel konutlara ve yeni yapılaşmalara ilişkin kullanıcı tutumlarını belirlemek amacıyla anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırma, Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı'ndan alınan onay doğrultusunda gerçekleştirilmiştir (11.11.2022 tarih ve 389448 sayılı belge).

Anket formu üç ana bölümden ve toplam 34 sorudan oluşmaktadır:

- Birinci bölüm, katılımcıların demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, mesleki faaliyet, mülkiyet durumu, konutta yaşayan kişi sayısı) odaklanan yedi soruyu kapsamaktadır.
- İkinci bölüm, konutların fiziksel özelliklerine ilişkin 6 sorudan oluşmaktadır (yapı malzemesi, kat sayısı, taşıyıcı türü, üretim yöntemi, konutun yaşı, bağımsız bölüm durumu).
- Üçüncü bölüm, konutlara yönelik kullanıcı tutumlarını belirlemek için hazırlanan 19 adet dört dereceli Likert tipi ifadeyi içermektedir (kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum). Her ifadeye ek olarak, katılımcıların düşüncelerini serbestçe ifade edebilecekleri açık uçlu bir yorum alanları da ankete eklenmiştir. Bu sayede, katılımcıların yalnızca sayısal değerlendirmeleri değil, aynı zamanda ilgili konuya ilişkin gerekçeleri ve kişisel deneyimleri de elde edilmiştir. Anketin sonunda, kullanıcıların kerpiç konutlara yapılan eklemelere ve varsa yeni inşa ettikleri konutlara dair olumlu ya da olumsuz görüşlerini paylaşabilecekleri iki açık uçlu soru daha yer almaktadır. Katılımcılarla ayrıca anket sorularına yönelik yanıtlar alınırken yapıli çevreye yönelik görüşmeler de yapılmıştır.

Toplanan veriler hem betimsel istatistiksel yöntemlerle hem de içerik analizine dayalı nitel yaklaşımlarla değerlendirilmiştir. Araştırma nicel ve nitel yöntemleri birleştiren karma yöntem yaklaşımıyla yürütülmüştür.

Anketin üçüncü bölümündeki Likert tipi ifadelerin iç tutarlılığı, Cronbach's Alpha katsayısı ile test edilmiş ve 0,701 değeri elde edilmiştir. Bu oran, anketin güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir (Pallant, 2005).

Kullanıcı tutumlarının niceliksel analizi için aşağıdaki formül kullanılmıştır:

$$Kullanıcı\ Tutum\ Endeksi = \left(\frac{\sum_{i=1}^{i=4} w_{ij} \cdot n_i}{4 \cdot \sum_{i=1}^{i=4} n_i} \right) \cdot 100\%$$

Burada n_i , her bir seçeneğe verilen yanıt sayısını, w_j ise bu seçeneklere atanan ağırlık değerini (4: kesinlikle katılıyorum, 3: katılıyorum, 2: katılmıyorum, 1: kesinlikle katılmıyorum) ifade etmektedir.

Hassanain, Mathar ve Aker (2016) tarafından önerilen sınıflandırmaya göre kullanıcı tutumları %85 üzeri için “çok olumlu”, %70,1-85 arası için “olumlu”, %55-70 arası için “olumsuz” ve %55 altı için “çok olumsuz” olarak değerlendirilmektedir. Bu sınıflandırmada %70 değeri, eşik değer olarak kabul edilmiştir. Bu sistematik değerlendirme, kullanıcı eğilimlerinin hem nicel olarak sınıflandırılmasına hem de yorumlanmasına olanak tanımaktadır.

3. BULGULAR

3.1. Kullanıcıların Demografik Özellikleri

Şükürlü Köyü’nde uygulanan anket çalışmasına toplam 17 kişi katılmıştır. Katılımcıların demografik profiline ilişkin bulgular, kırsal alandaki toplumsal yapıyı anlamak açısından önemli veriler sunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların çoğunluğunu kadınların (%70,6), evli bireylerin (%76,5), okuryazar olanların (%58,8) ve 50 yaş ve üzeri bireylerin (%52,9) oluşturduğu belirlenmiştir (Tablo 1). Aile yapısına ilişkin veriler, katılımcıların genellikle 4-8 bireyden (%47,1) oluşan aileler içinde yaşadığını göstermekle birlikte, üç ya da daha az bireyden oluşan ailelerin de önemli bir oranda (41,2) olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, katılımcıların çoğunluğunun konut sahibi olduğu (%76,5) ve bu bireylerin hayvancılık faaliyetlerinin yanı sıra ağırlıklı olarak tarım ile uğraştığı (%64,7) tespit edilmiştir (Tablo 1).

Bu veriler, köydeki nüfusun büyük ölçüde ileri yaş grubundan oluştuğunu ve üretim biçimlerinin halen tarım ve hayvancılığa dayandığını göstermektedir. Aynı zamanda, rastgele seçilen kadın katılımcıların oranının yüksek oluşu, mekânsal tercihler ve konut değerlendirmeleri açısından kadın bakış açısının bu çalışmada belirleyici olduğunu göstermektedir.

Tablo 1. Kullanıcı özellikleri

Kullanıcı Özellikleri		N=17	%
Cinsiyet	Kadın	12	70,6
	Erkek	5	29,4
Yaş	0-19	0	0
	20-29	3	17,6
	30-39	3	17,6
	40-49	2	11,8
	50 ve üzeri	9	52,9
Medeni Durum	Bekar	4	23,5
	Evli	13	76,5
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	7	41,2
	Okuryazar	1	5,9
	İlkokul	4	23,5
	Ortaokul	1	5,9
	Lise	4	23,5
Mesleki Faaliyet	Tarım	11	64,7
	Hayvancılık	6	35,3
Mülkiyet	Kiracı	4	23,5
	Konut sahibi	13	76,5
Konuttaki kişi sayısı	0-3	7	41,2
	4-8	8	47,1
	8-12	1	5,9
	12 ve üzeri	1	5,9

3.2. Konutların Fiziksel Özellikleri

Şükürlü Köyü’nde incelenen konutların taşıyıcı sistemleri büyük ölçüde karma özellik göstermektedir. Katılımcıların %58,8’i konutlarında hem yığma hem de karkas sistemlerin bir arada kullanıldığını ifade etmiştir. Bu bulgu, yöresel konutların zaman içerisinde çeşitli tekniklerle yenilendiğini veya mekânsal olarak dönüştürüldüğünü göstermektedir. Yapılara sonradan eklenen mekânlarda ise modern malzemelere yönelim dikkat çekmektedir. Katılımcıların %64,7’si mekânsal eklemelerde briket ve betonarme gibi malzemeleri birlikte kullandığını belirtmiştir. Daha az oranda olmakla birlikte, %5,9’u sadece briket, geri kalan katılımcılar ise briket ve betonarme gibi malzemelerin yanında %23,5’i tuğla ve %5,9’u ise taş malzemeyi de kullandığını ifade etmiştir. Bu durum, modern malzemelerin dayanıklılık, bulunabilirlik ve uygulama kolaylığı gibi nedenlerle öne çıktığını ortaya koymaktadır (Tablo 2).

Konutların kat sayısı değerlendirildiğinde, %82,4’ünün iki katlı olduğu belirlenmiştir. Bu binaların çoğu, geniş ailelerin birlikte yaşamasına olanak tanıyacak şekilde tasarlanmış ve zamanla ihtiyaçlara göre bölümlendirilmiştir. Nitekim konutların %94,1’i çoklu bağımsız bölüm içermektedir (Tablo 2). Bu yapı özellikleri, kırsal aile yapısının mekâna yansımaları göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

Binaların yaşı incelendiğinde, konutların oldukça eski olduğu gözlemlenmektedir. Katılımcıların %70,6’sı konutlarının 51 ile 100 yaş arasında olduğunu belirtirken, %29,4’ü 100 yaşının üzerindeki binaları kullandıklarını ifade etmiştir (Tablo 2). Bu bulgu, konutların uzun yıllar boyunca kullanıldığını ve yöresel yapı kültürünün sürekliliğini koruduğunu göstermektedir. Ancak bu tür binaların bakım gereksinimlerinin de arttığı söylenebilir.

Konutların üretim biçimlerine ilişkin veriler, binaların %70,6’sının aile bireyleri tarafından inşa edildiğini, %23,5’inin usta eliyle yapıldığını ve yalnızca %5,9’unun imece usulü ile üretildiğini göstermektedir (Tablo 2). Bu durum, geleneksel üretim biçimlerinin yerini bireysel çözümlere bıraktığını, kolektif yapı üretiminin ise giderek azaldığını ortaya koymaktadır. İmece kültürünün zayıflaması, kırsal topluluk yapısındaki sosyal dönüşümün mekânsal yansımalarından biri olarak değerlendirilebilir.

Tablo 2. Konutların fiziksel özellikleri

Konutların Fiziksel Özellikleri		N=17	%
Kerpiç binalara yapılan eklemeler için kullanılan yapı malzemeleri	Briket	1	5,9
	Briket+Betonarme Beton	11	64,7
	Briket+Betonarme Beton+Tuğla	4	23,5
	Briket+Betonarme Beton+Taş	1	5,9
Kat sayısı	Tek katlı	3	17,6
	İki katlı	14	82,4
Taşıyıcı türü	Yığma	7	41,2
	Yığma+Karkas	10	58,8
Üretime katılım biçimi	İmece	1	5,9

	Aile	12	70,6
	Usta	4	23,5
Konutun yaşı	0-20	0	0
	21-50	0	0
	51-100	12	70,6
	100 üzeri	5	29,4
Bağımsız bölüm sayısı	Tek	1	5,9
	Çok	16	94,1

3.3. Yapılı Çevreye Yönelik Kullanıcı Tutumları

Kullanıcı tutumlarının yapılı çevreye yönelik olumlu ve olumsuz yönleri aşağıda değerlendirilmiştir.

3.3.1. Olumlu Kullanıcı Tutumları

Kullanıcıların büyük çoğunluğu, *kerpiç binalarda yaşamının sağlıklı olduğunu* ifade etmektedir (%73,5; Tablo 3). Açık uçlu yanıtlarda da bu görüş desteklenmiş; bazı katılımcılar kerpiç binaların “nefes aldığını” ve iç hava kalitesinin daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 4 ve 5).

Isıl konfor açısından kerpiç binaların performansı oldukça yüksektir. Katılımcıların neredeyse tamamı, *kışın kerpiç konutların daha kolay ısındığını* (%98,5) ve *yazın ise daha serin kaldığını* (%100) belirtmiştir (Tablo 3). Bu durum, *kışın gün boyu yalnızca bir kez soba yakmanın yeterli olması* gibi kullanıcı deneyimleriyle de desteklenmektedir (Tablo 4).

Kerpiç binaların sunduğu *mekânsal esneklik*, kullanıcılar tarafından olumlu bir özellik olarak tanımlanmıştır (%92,6) (Tablo 3). Kullanıcılar, ihtiyaç duydukça avlunun genişliğine bağlı olarak yeni mekânlar ekleyebildiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4 ve 5). Bu durum, esnek konut kavramı (mekânsal ekleme, çıkarma ve değiştirme) ile örtüşmektedir ve kırsal alanda kullanıcıya dayalı bir konut üretim modelini yansıtmaktadır.

Ek olarak, *kerpiç binaların üretim maliyetinin düşük olması*, kullanıcılar tarafından önemli bir avantaj olarak değerlendirilmiştir (%97,1; Tablo 3). Açık uçlu yanıtlar da bu görüşü destekler niteliktedir; kerpicingin maliyetinin düşük olması, yalnızca taşıyıcı sistemde kullanılan ahşap kirişlerin masraf yaratması gibi detaylarla açıklanmıştır (Tablo 4 ve 5).

Kullanıcıların *kerpiç bina üretiminin devam etmesi gerektiğine* yönelik tutumları da genellikle olumlu yöndedir (%75; Tablo 3). Bununla birlikte, bazı katılımcılar bu binaların günümüz ihtiyaçlarını tam olarak karşılamadığını ifade etseler de kültürel miras açısından bu binaların önemine dikkat çekmişlerdir (Tablo 4 ve 5).

Ayrıca, tüm kullanıcılar (%100) köydeki *kullanılmayan ya da yıkılmakta olan kerpiç yapıların hayati tehlike oluşturduğunu* ifade etmiştir (Tablo 3). Bu durum, kırsal alanda yapısal güvenlik sorunlarına da dikkat çekmektedir.

Tablo 3. Yapılı çevreye yönelik kullanıcı tutumları

Kullanıcı Yanıtları N=17							
Yapılı çevreye yönelik ifadeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Ortalama Değer	Kullanıcı Tutum İndeksi	Sembolik Gösterimleri
	4	3	2	1		%	
Kerpiç binada yaşamak sağlıklıdır.	2	13	1	1	2.94	73.5	+
Kerpiç binanın bakımı kolaydır.	0	0	1	16	1.05	26.5	--
Binanın bakımını her yıl yapabiliyorum.	2	3	6	6	2.05	51.5	--
Kerpiç binanın mekânsal boyutları yeterlidir.	0	4	6	7	1.82	45.6	--
Kerpiç bina sağlamdır.	4	3	7	3	2.47	61.8	-
Kerpiç binaya mekân eklenebilir.	12	5	0	0	3,71	92.6	++
Kışın kerpiç binayı ısıtmak daha kolaydır.	16	1	0	0	3.94	98.5	++
Yazın kerpiç bir bina daha serindir.	17	0	0	0	4.00	100.0	++
Kışın yeni binayı (ya da eklenen mekanları) ısıtmak kerpiç binaya göre daha kolaydır.	0	0	0	17	1.00	25.0	--
Yazın yeni bina (ya da eklenen mekanlar), kerpiç binaya göre daha serindir.	0	0	4	13	1.24	30.9	--
İstersem, bugün kerpiç bir bina inşa edebilirim.	3	2	4	8	2.00	50.0	--
İstersem, bugün kerpiç olmayan bir bina inşa edebilirim.	4	1	4	8	2.06	51.5	--
Kerpiç binada yaşamak isterdim.	2	1	11	3	2.12	52.9	--
Artık kerpiç olmayan bir binada yaşamak istiyorum.	12	3	1	1	3.53	88.2	++
Bakımını düzenli olarak yapabilseydim, kerpiç binada ömür boyu yaşadım.	3	9	3	2	2.76	69.1	-
Kerpiç binaların üretimi devam etmelidir.	5	7	5	0	3.00	75.0	+
Kerpiç binanın üretim maliyeti diğer binalara göre daha uygundur.	16	0	1	0	3.88	97.1	++
Köydeki kerpiç binaların bazıları kullanılmadığı ya da yıkıldığı için hayatı tehlike oluşturmaktadır.	17	0	0	0	4.00	100.0	++
Kerpiç bina günümüz şartlarında ihtiyaçlarımın hepsini karşılamaktadır.	1	8	4	4	2.35	58.8	-
++ Çok olumlu, + Olumlu, - Olumsuz, -- Çok olumsuz							

Tablo 4. Yapılı çevreyle ilgili ifadelerle yönelik kullanıcı yorumları

Yapılı çevreyle ilgili ifadelerle yönelik kullanıcıların olumlu-olumsuz yorumları ve onların sembolik gösterimleri		
Kerpiç binada yaşamak sağlıklıdır.	<i>Büyüklerimiz de böyle söylüyordu. Sağlık için faydalı, kerpiç binalar. Nefes alıyor bu mekânlar. İçerideki hava kalitesi de oldukça iyidir. Diğer malzemelerden üretilen binalara göre çok daha sağlıklıdır.</i>	+
Kerpiç binanın bakımı kolaydır.	<i>Her yıl bakım yapmak gerekiyor. Duvarların yüzeylerinde dökülmeler oluyor, onları tamir etmek zaman alıyor. Bazen tamir edemiyorum. Pahalı olduğu için bakım yaptıramıyorum.</i>	- -
Binanın bakımını her yıl yapabiliyorum.	<i>Maddi yetersizlikler nedeniyle bakımı yapılamamaktadır. Bakım hem zaman alıyor hem de zor. Her yıl bakım yapamıyorum.</i>	- -
Kerpiç binanın mekânsal boyutları yeterlidir.	<i>Bazı odalar oldukça küçük inşa edilmiştir. Dağınık yerleşim düzeni bulunmaktadır. Günümüz şartlarında kullanım için yeterli değildir. Oturma grubu gibi donatılar yerleştirilememektedir. Yeterli değildir.</i>	- -
Kerpiç bina sağlamdır.	<i>Depremde yıkılabilir. Kış şiddetli geçerse yıkılır. En bakımsız kerpiç yapının iskeleti bile 10 yıl ayakta kalabilir. Yağmur zarar vermektedir.</i>	-
Kerpiç binaya mekân eklenebilir.	<i>Avluya, boyutuna bağlı olarak mekân eklenebilir. Avluda yer kalmadığında ya da avlu küçük olduğunda mekân eklenememektedir.</i>	++
Kışın kerpiç binayı ısıtmak daha kolaydır.	<i>Günde bir kez soba yakılması, iç mekanların ısınması için yeterlidir.</i>	++
Yazın kerpiç bir bina daha serindir.	<i>Hava koşulları çok sıcak olmasına rağmen diğer binalara göre daha serindir. Kerpiç binanın içi yazın her vakit serindir. Yaz sıcaklığında, kerpiç binaya girdiğinde serinliği hissedersin. İç ve dış arasında iyi bir sıcaklık farkı var.</i>	++
Kışın yeni binayı (ya da eklenen mekanları) ısıtmak kerpiç binaya göre daha kolaydır.	<i>Gün boyu soba yakılması gerektiğinden, mekânları ısıtmak kerpiç binalara göre daha zordur.</i>	- -
Yazın yeni bina (ya da eklenen mekanlar), kerpiç binaya göre daha serindir.	<i>Mümkün değil, daha sıcaktır.</i>	- -
İstersem, bugün kerpiç bir bina inşa edebilirim.	<i>Kerpiç ustası bulmak çok zor. Yaşlandığım için artık yapamıyorum. Ben yapamıyorum, ancak yapacak birilerini bulmak artık zor. Usta bulunursa, yaptırılabilir.</i>	- -

İstersem, bugün kerpiç olmayan bir bina inşa edebilirim.	<i>Maddi yetersizliklerden dolayı yapamam. Temel nasıl yapılır bilmiyorum, inşa edemem.</i>	- -
Kerpiç binada yaşamak isterdim.	<i>Bakımı çok zor olduğundan istemiyorum. Yeni ve bakımlı bir kerpiç binada yaşamak isterdim. Zaman zaman kalabileceğim böyle bir bina olsa iyi olur. Hatırası var kerpiç evlerin. Yeni bina daha güzel.</i>	- -
Artık kerpiç olmayan bir binada yaşamak istiyorum.	<i>Alıştığım için yıllardır yaşadığım kerpiç evimi bırakamam. Kerpiç mekânlar yazın depolama için kullanılabilir. Erzak depolamak için iyi bir alandır. Briketle yapılan duvarları örmek daha iyi. Betonarme malzeme daha sağlam. Yeni malzemeden yapılan mekânlar, daha temiz oluyor. Yeni malzemelerin kullanıldığı binalar bakım gerektirmiyor.</i>	+ +
Bakımını düzenli olarak yapabilseydim, kerpiç binada ömür boyu yaşardım.	<i>Duvarlar bozulmasa yaşanır. Apartman dairesi gibi planlanmasını isterdim. Köyümüzde kerpiç onarımı için tek bir kişi kaldı. Depremde yıkılabilir.</i>	-
Kerpiç binaların üretimi devam etmelidir.	<i>Eski geleneklerimizin unutulmaması için gereklidir. Bu geleneklerin yok olmasını istemem. Günümüzde yeterince işlevsel olmadığı için devam etmese de olur.</i>	+
Kerpiç binanın üretim maliyeti diğer binalara göre daha uygundur.	<i>Kerpiç masrafsızdır. Tek masraf ahşap taşıyıcılar.</i>	+ +
Köydeki kerpiç binaların bazıları kullanılmadığı ya da yıkıldığı için hayati tehlike oluşturmaktadır.	<i>Şiddetli yağmur nedeniyle bazı binalar yıkıldı. Yağmur, dış duvarları aşındırıyor. Çatı iyi olmazsa duvarlar zarar görüyor.</i>	+ +
Kerpiç bina günümüz şartlarında ihtiyaçlarımızın hepsini karşılamaktadır.	<i>İhtiyaçlarımızı tam olarak karşılamıyor. Bazı mekânlar eksik, bazıları da yeterli gelmiyor. Normal apartman düzeninde olsaydı, karşılayabilirdi. Bakımı yapılırsa, normal binalardan bir farkı yok. Dış siva 5-6 senede bir yapılırsa yeterlidir. Ebeveyn banyosu olsa iyi olurdu.</i>	-
Kullanıcı tutumlarının sembolik gösterimleri: + + Çok olumlu, + Olumlu, - Olumsuz, - - Çok olumsuz		

Tablo 5. Kerpiç binalar, onlara yapılan eklemeler ve yeni binalara yönelik kullanıcının olumlu ve olumsuz düşünceleri

Kerpiç bina hakkındaki kullanıcı görüşleri	
Olumlu görüşler	<i>Sıcaklık bakımından yazın ve kışın daha konforludur. Sabahları çok huzurlu uyanmaktayız. Sağlıklı malzemeden üretilmiştir. Diğer malzemelerden üretilen binalara göre kerpiç binalar, nefes alıyor. İçinde yaşamak güzel, nefes almak da. Evi büyütmek de kolay. Avluya ihtiyacın kadar oda ekleyebilirsin. Avlu büyük olduğunda, ekleme yapmak kolay. Kerpici masrafı düşük olduğu için üretilebilir. Kerpiç binalar daha sağlam yapılabilir.</i>
Olumsuz görüşler	<i>Bakımı oldukça zor. Bakımını yapamıyorum. Zaten bakım, pahalı ve yapacak birini bulmakta zor. Böcekler ve haşeratlar rahatsız edici olabiliyor. Bakımını yaptırmak pahalı. Ayrıca temizlik bakımından da beni zorlamaktadır. Günümüz daireleri gibi olmadığı için kışın, sıcak mekânlardan doğrudan soğuk avluya çıkılmaktadır. Evin içinde tuvalet bulunmuyor (genellikle dışarıdaki avlunun bir kenarında). Yılan, fare gibi canlılarla daha çok karşılaşılıyor. Yeterli kişisel alanı barındırmıyor. Yağmurdan çok etkileniyor. Mekânsal boyutları yeterli olmadığı için günümüz eşyaları (oturma elemanları) sığmıyor.</i>
Kerpiç binaya yapılan mekânsal eklemeler ve yeni binalar hakkındaki kullanıcı görüşleri	
Olumlu görüşler	<i>Temiz ve düzenli. Az bakım gerektiriyor. Yeni binalarda odaların antre etrafında sıralanması daha iyi. Daha sağlam.</i>
Olumsuz görüşler	<i>Kışın mekanlar daha soğuktur. Yazın mekanlar kerpiç binalardakine göre daha sıcaktır.</i>

3.3.2. Olumsuz Kullanıcı Tutumları

Araştırma bulguları, kullanıcıların kerpiç binaların bakımını zorlayıcı bulduklarını ortaya koymaktadır. "Kerpiç binanın bakımı kolaydır" ifadesine verilen tutum oranı oldukça düşüktür (%26,5; Tablo 3). Benzer şekilde, "Binanın bakımını her yıl yapabiliyorum" ifadesine verilen yanıtlar da düşük düzeydedir (%51,5; Tablo 3). Açık uçlu ifadelerde bu durum, *maddi yetersizlikler, zaman kısıtı ve usta eksikliği* gibi nedenlerle açıklanmıştır (Tablo 4 ve 5). Ayrıca "Bakımını düzenli olarak yapabilseydim, kerpiç binada ömür boyu yaşardım" ifadesine katılım oranı %69,1 düzeyinde kalmış ve bu oran da çalışmada kabul edilen %70'lik eşik değerinin altında kalmıştır (Tablo 3). Bu bulgu, kullanıcıların kerpiç binalara yönelik olumlu eğilimlerine rağmen, düzenli bakımın sağlanamamasının uzun vadeli kullanım konusundaki kararlılıklarını zayıflatmış olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların *kerpiç yapılarda yaşamak istedikleri* yönündeki tutumları da düşüktür (%52,9; Tablo 3). Bununla birlikte, "*Artık kerpiç olmayan bir binada yaşamak istiyorum*" ifadesine verilen yüksek oran (%88,2) dikkat çekicidir. Kullanıcılar, modern yapı malzemeleriyle inşa edilen binaların *daha sağlam, daha temiz ve bakımlarının daha kolay* olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 4 ve 5).

Kerpiç binaların mekânsal yeterliliği ve kullanıcı ihtiyaçlarını karşılama konularında katılımcıların olumsuz tutumları da gözlenmiştir (%45,6 ve %58,8; Tablo 3). Katılımcılar, bazı odaların küçük olduğunu ve modern donatılarla kullanımda sorunlar yaşandığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, *ebeveyn banyosu* gibi modern mekân gereksinimlerine dair bir özlem de dile getirilmiştir (Tablo 4).

Kerpiç yapıların sağlamlığına ilişkin kullanıcı güveni sınırlıdır. "*Kerpiç bina sağlamdır*" ifadesine verilen tutum oranı eşik değerin altındadır (%61,8; Tablo 3). Kullanıcılar, *depresyon, şiddetli yağış ve bakım eksikliği* gibi etkenlerin yapı bütünlüğünü tehdit ettiğini düşünmektedir (Tablo 4 ve 5). Bu bağlamda, yapısal dayanıklılığın yalnızca malzeme ile değil, aynı zamanda *düzenli bakım ve onarımla* ilişkili olduğu görülmektedir.

Ayrıca, kullanıcıların *yeni binaların ısı konforu* konusundaki tutumları da olumsuzdur. "*Kışın yeni binaları ısıtmak daha kolaydır*" ve "*Yazın yeni binalar daha serindir*" ifadelerine verilen yanıtlar eşik değerin oldukça altındadır (%25 ve %30,9; Tablo 3). Katılımcılar, *kış soğukunda gün boyu soba yakma zorunluluğu ve yaz sıcaklığında iç mekânların daha fazla ısınması* gibi nedenlerle yeni konutlarını konfor açısından yetersiz bulmaktadır (Tablo 4 ve 5).

Son olarak, kullanıcıların *bugün isterlerse kerpiç* (%50) *veya kerpiç olmayan* (%51,5) *bir bina inşa edebileceklerine* dair beyanları da eşik değerin altındadır (Tablo 3). Açık uçlu yanıtlar, *fiziksel yetersizlik, usta bulamama ve bilgi eksikliği* gibi nedenleri ortaya koymuştur (Tablo 4). Katılımcıların yaş grupları ile kerpiç bina inşa edebilmelerine yönelik özdeğerlendirmeleri arasındaki dağılım Tablo 6'de sunulmuştur. Toplam 17 katılımcının %76'sı (N=12) bugün istese kerpiç bir bina inşa edebileceği ifadesine katılmadığını belirtmiştir. Yaş gruplarına bakıldığında, 20-29 yaş grubundaki tüm katılımcıların (N=3) bu ifadeye hiç katılmıyorum cevabını vermesi dikkat çekmektedir. Buna karşın 30-39 yaş grubundaki katılımcıların çoğunluğu (N=2, %66,7) kerpiç bina inşa edebileceğini beyan etmiştir. 50 ve üzeri yaş grubunda ise katılımcıların büyük bir kısmı (N=7, %77,7) olumsuz görüş bildirmiştir. Bu durum, köyde *kerpiç yapım bilgisinin daha genç olan yaş grupları arasında giderek zayıfladığını* ve yerel üretim geleneğinin risk altında olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların yaş gruplarına göre kerpiç bina inşa edebilme beyanlarının dağılımı

Yaş Grubu	Katılımcıların kerpiç bina inşa edebilmelerine yönelik tutumları				
	Kesinlikle katılıyorum N (%)	Katılıyorum N (%)	Katılmıyorum N (%)	Kesinlikle katılmıyorum N (%)	Toplam N
20-29				3 (100)	3
30-39	2 (66,7)			1 (33,3)	3
40-49		1 (50)		1 (50)	2
50 ve üzeri	1 (11,1)	1 (11,1)	4 (44,4)	3 (33,3)	9
Toplam	3 (17,6)	2 (11,8)	4 (23,5)	8 (47,1)	17 (100)

3.4. Köydeki Mekânsal Dönüşüme İlişkin Gözlemsel Bulgular

Şükürlü Köyü’nde yürütülen gözlemsel analizler, kırsal konutlardaki dönüşümün yalnızca malzeme değişimiyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda mekânsal organizasyonun da yeniden şekillendiğini ortaya koymaktadır. Dönüşüm süreci, geleneksel kerpiç konutlara yapılan eklemeler ile bu binaların yakın çevresinde inşa edilen yeni konutlarda gözlemlenmiştir.

İlk dikkat çeken değişim, çatı sistemlerinde ortaya çıkmaktadır. Geleneksel kerpiç konutlarda yaygın olarak kullanılan düz toprak damlar (çatılar), her yıl düzenli olarak “loğlama” adı verilen bir yöntemle bakım gerektirmektedir (Şekil 2). Bu yöntemle yuvarlak bir taş (loğ), dam üzerinde yuvarlanarak çatının toprak malzemesinin sıkışması sağlanmaktadır. Ancak bu işlemin fiziksel çaba ve süreklilik gerektirmesi, kullanıcıları alternatif çözümler aramaya yöneltmiştir. Bu bağlamda, kerpiç konutlara yapılan eklemelerin büyük kısmında betonarme düz teras çatı ya da eğimli oluklu metal çatı sistemleri tercih edilmiştir (Şekil 3 ve 4). İncelenen 17 konutun 13’ünde bu tür çatı sistemlerinin kullanıldığı belirlenmiştir.

Şekil 2. 37 nolu kerpiç konutun düz toprak terasının onarımından bir görüntü ve loğ taşı
(Serpil Ö. Biroğlu - 2022)

Şekil 3. Kerpiç binaların toprak çatılarının üzerine eklenen metal çatılar (solda 32 ve sağda 69 nolu kerpiç konutlar) (Serpil Ö. Biroğlu - 2022)

Şekil 4. Eğimli (solda 4 nolu konut) ve düz teras çatılı (sağda 57 nolu konut) konutlar (Serpil Ö. Biroğlu – 2022)

İkinci dönüşüm ise duvar ve döşeme malzemelerinde gözlenmiştir. Kırsal konutlara yapılan mekânsal eklemelerde briket, betonarme, tuğla ve taş gibi malzemelere yönelim yaygındır. Toplamda 16 kerpiç konuta eklenmiş mekânlar, daha çok endüstriyel malzemelerle inşa edilmiştir. Bu yönelim hem çağdaş malzemelerin bulunabilirliği hem de dayanıklılık ve uygulama kolaylığı gibi gerekçelerle açıklanabilir (Şekil 5 ve 6).

Şekil 5. Kerpiç konutun yakınına inşa edilen yeni konutlar (solda 2 ve sağda 13 nolu konutlar) (Serpil Ö. Biroğlu – 2022)

Şekil 6. 44 nolu konuta eklenen betonarme karkas bina ve üst katındaki camla kapalı balkonu (Serpil Ö. Biroğlu – 2022)

Yöresel kerpiç konutlar, avlulu bir mekânsal örgütlenmeye sahiptir (Ek Tablo 1, 4, 5-17). İncelenen konutların 15'inin mekanları bir avlu, 2'sinin ise bir bahçe çevresinde konumlanmaktadır. Çevresindeki mekanlara oranla daha büyük boyuttaki avlu, konutun kapalı alanının genişletilmesinde de önemli bir yere sahiptir. İhtiyaç duyulan mekanlar, avlunun çevresine eklenebilmektedir. Birçok mekâna avludan ulaşılmaktadır.

Son yıllarda farklı malzemeler kullanılarak avlunun çevresine çeşitli mekanlar eklenmiştir. Konutların çoğunda mekanlar, yöresel kerpiç konutlarda olduğu gibi avlunun çevresine eklenmiştir. 40 ve 44 numaralı konutlarda ise bu eklemeler, bağımsız birimler şeklindedir (Ek Tablo 9, 10). Avludan bu tür mekanlara merkezi bir aralık (hol) ile ulaşıldığı gözlenmiştir. Avludan ulaşılan üst katlardaki mekanlara ise yöresel kerpiç konutlarda olduğu gibi bir teras ile ulaşılabilir.

Yalnızca malzemeyle sınırlı kalmayan bu dönüşüm, mekânsal birimlerin çeşitlenmesiyle de kendini göstermektedir. Kerpiç konutlara eklenen birimler arasında depo (9 konutta), teras (8 konutta), oda (7 konutta), mutfak (6 konutta) ve banyo/tuvalet (5 konutta) yer almaktadır (Tablo 7). Özellikle banyoların ve tuvaletlerin, daha önce avlunun bir köşelerinde konumlanmasına karşın, artık konutla bütünleşik birimler olarak inşa edilmeleri, kullanım alışkanlıklarındaki değişimi yansıtmaktadır. Bu durum, kırsal yaşamın güncel hijyen ve konfor taleplerine uyum sağlama çabasının bir göstergesidir.

Buna ek olarak, bazı kerpiç konutların yakın çevresine inşa edilen tamamen yeni binalar, mekânsal dönüşümün bir diğer boyutunu oluşturmaktadır. Söz konusu yeni konutlar, briket ve betonarme kullanılarak üretilmiş olup genellikle eğimli ya da düz teras çatıya sahiptir. Bu binalar gerek mekân büyüklükleri gerekse işlevsel organizasyonlarıyla, kerpiç konut anlayışından ayrışmakta ve modern şehir konutlarına benzerlik göstermektedir. Örneğin 2, 13, 44 ve 57 numaralı konutlarda, mevcut kerpiç konutlara ek olarak yeni bir konut inşa edilmiştir (Tablo 7, Ek Tablo 1, 4, 10 ve 13). 2 ve 57 numaralı konutlar avludan bağımsız, 13 ve 44 numaralı konutlara ise avludan ulaşılmaktadır. Günümüzdeki örneklerde olduğu gibi bu konutların mekanları merkezi bir aralık (hol) çevresinde gelişmektedir (Ek Tablo 1, 4, 10 ve 13).

Özetle, Şükürlü Köyü’ndeki mekânsal dönüşüm, yalnızca fiziksel iyileştirme değil, aynı zamanda yaşam biçimindeki değişimle doğrudan ilişkilidir. Yeni mekânlar, kullanıcı ihtiyaçlarına göre şekillenmekte; hijyen, konfor ve kullanım kolaylığı gibi etkenler, geleneksel mekânsal düzenlemeleri yeniden tanımlamaktadır. Bu dönüşüm, kırsal alandaki yapı üretiminin hızlı, parçalı ve ihtiyaç temelli bir biçimde evrildiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu süreçte, geleneksel yapım bilgisinin giderek zayıfladığı ve yerel malzemelerin kullanımının azaldığı da gözlemlenmiştir. Bu durum, kırsal yapı mirasının sürdürülebilirliği açısından dikkatle ele alınması gereken bir konudur.

Tablo 7. Kerpiç konutlar ve yeni konutların özellikleri

No	Kerpiç Konut Konutun (yaşı ve kat sayısı) mekanları ve sayıları	Kerpiç Konuta Eklemeler Konuta eklenen mekanlar ve sayıları	Kullanılan malzeme	Yeni Konut Konutun (yaşı ve kat sayısı) mekanları ve sayıları	Kullanılan malzeme
2	(110-2) 2 avlu, mutfak, 3 hol (aralık), banyo, ahır, 12 oda	Oda, tuvalet, depo ve eğimli çatı	Briket ve betonarme betonu	(20-3) Avlu, mutfak, 2 tuvalet, 3 hol (aralık), 2 banyo, tavuk kümesi, tandır, 2 depo, teras, 6 oda ve çatının altı terası	Briket ve betonarme betonu
3	(70-2) Giriş aralığı, 2 mutfak, tuvalet, 3 hol (aralık), banyo, ahır, samanlık, 3 depo, 8 oda	Teras, eğimli çatı	Briket ve betonarme betonu		
4	(75-2) Giriş aralığı, mutfak, 2 hol (aralık), banyo, ahır, depo, tandır, teras, 8 oda	Hol, tuvalet, mutfak, banyo, balkon, 4 oda, eğimli çatı	Briket ve betonarme betonu		
13	(80-1) Avlu, hol, banyo, 3 oda			Hol, tuvalet, mutfak, banyo, 3 oda, eğimli çatı	Briket ve betonarme betonu
32	(75-2) Avlu, 2 hol, mutfak, banyo, 3 depo, ahır, bahçe, tandır, 3 oda	Bir kısmı eğimli çatı	Briket, tuğla ve betonarme betonu		
36	(90-1) Avlu, tuvalet, ahır, oda	2 aralık, mutfak, tuvalet, banyo, tandır, 4 depo, 2 teras, 11 oda, eğimli çatı ve teras çatı	Briket, tuğla ve betonarme betonu		
37	(75-2) 2 avlu, 2 aralık, mutfak, depo, samanlık, ahır, 5 oda	Tuvalet, banyo, tandır, depo, teras çatı	Briket, tuğla ve betonarme betonu		
39	(75-2) Avlu, 2 aralık, 2 ahır, samanlık, tavuk kümesi, depo, 2 oda	Aralık, mutfak, banyo, teras, 2 oda, ve düz teras çatı ve eğimli çatı	Briket, tuğla ve betonarme betonu		
40	(80-2) Avlu, aralık, mutfak, 2 oda	Aralık, mutfak, tuvalet, banyo, 2 depo, tandır, 3 oda, eğimli çatı	Briket, taş ve betonarme betonu		

44	(120-2) Avlu, tuvalet, mutfak, banyo, 2 depo, 2 ahır, 5 oda	3 aralık, 2 mutfak, 2 banyo, Briket ve teras, depo, ahır, kümes, betonarme kiler, bahçe, 7 oda, eğimli ve betonu düz teras çatı
46	(75-1) Avlu, 2 aralık, 2 Tuvalet, banyo, Briket ve mutfak, 4 depo, ahır, 2 tandır, 3 depo, betonarme samanlık, 5 oda, kıraathane için betonu kıraathane mutfak, eğimli ve düz teras çatı	
47	(120-2) 2 avlu, 3 aralık, Aralık, tuvalet, Briket, tuğla mutfak, tandır, 3 depo, mutfak, 2 banyo, ve ahır, 4 oda teras, oda, düz teras betonarme çatı betonu	
57	(75-2) Avlu, aralık, Merdiven tuvalet, mutfak, banyo, 2 ahır, samanlık, kümes, tandır, 3 depo, 4 oda	Briket ve (15-1) Aralık, tuvalet, Briket ve betonarme mutfak, banyo, 3 oda, teras betonarme betonu çatı betonu
62	(70-1) Avlu, tuvalet, Banyo ve teras çatı mutfak, banyo, tandır, ahır, samanlık, bahçe, 3 oda	Briket ve betonarme betonu
69	(110-2) Avlu, 3 aralık, 2 depo, eğimli çatı tuvalet, 2 mutfak, banyo, 2 ahır, samanlık, teras, 6 oda	Briket ve betonarme betonu
75	(80-2) Avlu, 2 aralık, Depo, eğimli çatı tuvalet, 3 oda	Briket
85	(110-2) Avlu, 3 aralık, Depo, 2 teras, tandır, tuvalet, banyo, 3 depo, betonarme teras çatı ahır, tamirhane, garaj, 10 oda	Briket ve betonarme betonu

4. TARTIŞMA

Bu çalışma, Diyarbakır'ın Şükürlü Köyü örneği üzerinden kırsal konut mimarisinde yaşanan dönüşümün kullanıcı temelli bir analizini sunmakta ve kerpiç binalara yönelik olumlu ve olumsuz tutumları derinlemesine incelemektedir. Elde edilen bulgular, kırsal konutların sadece fiziksel yapı olarak değil, aynı zamanda kültürel bir sistemin parçası olduğunu göstermektedir.

Öncelikle, kullanıcıların kerpiç konutlarına ilişkin olumlu tutumları, malzemenin sağlık, ısı konforu, mekânsal esneklik ve düşük üretim maliyeti gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu bulgular, literatürde kerpiç malzemenin çevre dostu, nefes alabilen ve düşük karbon ayak izine sahip bir yapı malzemesi olduğu yönündeki verilerle uyumludur (Costa et al., 2019; Tarrad, 2020; Pacheco-Torgal and Jalali, 2012; Wargocki et al., 1999). Kullanıcıların yaz aylarında kerpiç binalarda serin bir iç ortam deneyimlediklerini belirtmeleri ve kışın sadece bir kez soba yakmanın yeterli olduğunu ifade etmeleri, kerpiç malzemenin yüksek termal kütleyle sahip olduğuna işaret etmektedir (Cagnon et al., 2014; Fouchal et al., 2015; Martin et al., 2010; Hadji et al., 2020). Bu özellik, kırsal bölgelerde enerji verimliliği açısından da büyük avantaj sunmaktadır.

Buna karşın, kullanıcıların olumsuz değerlendirmeleri ağırlıklı olarak kerpiç binaların bakım zorluğu, yapısal dayanıklılık konusundaki endişeler, mekânsal yetersizlikler ve güncel donatılarla uyumsuzluk gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Kerpiç binaların belirli aralıklarla düzenli bakım gerektirmesi (özellikle dam loğlaması ya da dökülen duvar sıvalarının tamiri gibi fiziksel efor gerektiren işlemler) hem zaman hem de maliyet açısından kullanıcıları zorlamaktadır. Bu durum, özellikle yaşlı kullanıcılar açısından sürdürülebilir bulunmamakta ve zamanla bu binalara betonarme betonu, briket, tuğla ve taş gibi malzemeler kullanılarak mekânsal eklemelerin yapılmasına ya da yeni konutların üretilmesine neden olmaktadır. Ayrıca deprem riski ve şiddetli iklim koşullarına karşı duyulan yapısal güvensizlik, kullanıcıları betonarme gibi modern yapı malzemelerine yönelmeye teşvik etmektedir.

Bununla birlikte, bazı çalışmalar kerpiç malzemenin düşük maliyeti, termal verimliliği ve yerel kaynaklara dayalı üretimi gibi avantajlarını vurgulamakta (Silveira et al., 2012); bu malzemenin modern taşıyıcı sistemlerle hibrit biçimde kullanılmasının potansiyel faydalarına dikkat çekmektedir (Tarrad, 2020). Bu bağlamda, olumsuz kullanıcı tutumlarının yalnızca kerpiç malzemenin doğasından değil, aynı zamanda uygulama biçimlerinden ve bakım kültürünün zayıflamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Gözlemsel bulgular, kullanıcıların konutlarını kişisel ihtiyaçlara göre dönüştürdüklerini ve bu dönüşümün sıklıkla mekânsal eklemeler ve malzeme değişimleri yoluyla gerçekleştiğini ortaya koymuştur. Çatılarda geleneksel toprak örtü yerine betonarme ya da metal kaplama sistemlerinin tercih edilmesi ve kerpiç binalara depo, banyo, mutfak ve oda gibi birimlerin eklenmesi, günümüz yaşam biçimiyle uyum sağlama çabası olarak yorumlanabilir. Bu eklemeler, bir yandan mekânsal değiştirilebilirlik anlamına gelen esnek konut kavramına işaret ederken (Schneider ve Till, 2005), diğer yandan kırsal alandaki kullanıcı merkezli bir konut üretim modelini somutlaştırmaktadır (Gür, 1996). Gür'ün (1996) avlulu konut tipolojisine odaklanan kırsal konut modelinde avlu, konutun büyüme kapasitesini artıran, mekânsal genişlemeye ya da esnekliğe olanak tanıyan temel bir unsur olarak ele alınmaktadır. Buna karşın, bu çalışma kapsamında incelenen örneklerdeki avlular konutun esnekliği bakımından önemli bir fırsat olmuştur. Ancak, zamanla yapılan eklemelerle bu alanın daraldığı ve bu durumun konutun esnek yapı potansiyelini sınırlandırdığı gözlemlenmiştir.

Anket bulgularının, kullanıcıların kerpiç binalara yönelik ikircikli tutumlarını ortaya koyduğu da göz ardı edilmemelidir. Bir yandan kerpiç binaların sürdürülebilirliğini ve geleneksel üretim tekniklerinin yaşatılması gerektiğini vurgulayan kullanıcılar, diğer yandan yeni ve bakımındaha kolay yapı sistemlerine yönelmek istemektedir.

Bu durum, kırsal dönüşüm sürecinin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda kültürel bir yeniden yapılanma olduğunu göstermektedir.

Özellikle yaşlı kullanıcıların yapım sürecine aktif olarak katılamaması, usta bulmanın zorlaşması ve genç kuşakların kerpiç üretim tekniklerine uzak olması, bu mirasın sürekliliği açısından risk teşkil etmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın bir diğer önemli katkısı, karma yapı modellerinin ortaya çıkışını belgelemesidir. Kullanıcıların kerpiç binalara betonarme mekânlar ekleyerek ya da doğrudan betonarme binalar inşa ederek ürettiği melez yapı tipolojisi, kırsal konutlardaki hibritleşme eğilimini açıkça göstermektedir. Bu eğilim, kullanıcının mekânsal ihtiyaçlarına cevap verebilmesi bakımından potansiyel barındırır da endüstriyel malzemelerle inşa edilen eklenti mekânların yetersiz termal konfor koşulları yarattığı gözden kaçmamalıdır.

Elde edilen bu kapsayıcı bulgulara rağmen, araştırmanın yöntemsel çerçevesinden kaynaklanan bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Örneklem sayısının sınırlı oluşu (n=17), bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Ayrıca, verilerin büyük oranda yaşlı nüfustan elde edilmesi, sonuçların kuşaklar arası farkları yeterince yansıtamamasına neden olabilir. Bununla birlikte, kullanılan karma yöntem sayesinde hem nicel hem de nitel boyutta derinlemesine analiz yapılabilmiş; kullanıcı tutumlarının sayısal oranlarla desteklenmesi, değerlendirme sürecini güçlendirmiştir. Gelecekteki çalışmalarda, farklı coğrafyalardan daha geniş örneklem gruplarıyla karşılaştırmalı analizler yapılması önerilebilir.

Sonuç olarak, Şükürlü Köyü örneğinde olduğu gibi kırsal konut mimarisi, kullanıcı davranışları ve çevresel gereksinimlerle sürekli evrilmektedir. Bu evrimsel süreç, sadece yapı tipolojilerini değil, aynı zamanda kültürel kimliği ve kırsal mekânsal kurguyu yeniden şekillendirmektedir. Bu nedenle, kırsal dönüşüm süreci yalnızca yeni malzeme ve tekniklerle değil, katılımcı tasarım, yerel bilgi sistemleri ve sürdürülebilir üretim modelleri ile birlikte ele alınmalıdır.

5. SONUÇ

Bu çalışma, Diyarbakır'ın Şükürlü Köyü özelinde kırsal konut mimarisinde yaşanan mekânsal ve yapısal dönüşümü, kullanıcı tutumları bağlamında değerlendirmiştir. Geleneksel kerpiç yapıların, köyün sosyo-kültürel ve çevresel koşullarına uygun olarak inşa edilmiş olmalarına karşın, günümüzde farklı nedenlerle dönüşüme uğradıkları ortaya konmuştur. Elde edilen bulgular, bu dönüşümün hem malzeme bazında hem de mekânsal organizasyon açısından kapsamlı ve çok boyutlu bir süreci içerdiğini göstermektedir.

Kullanıcıların kerpiç yapılara ilişkin tutumları incelendiğinde; sağlıklı iç mekân koşulları, yüksek ısı konfor, düşük üretim maliyeti ve mekânsal esneklik gibi olumlu niteliklerin öne çıktığı görülmektedir. Özellikle yaz aylarında serin, kış aylarında ise kolay ısınabilen iç mekân koşulları, kerpiç binalar lehine güçlü bir kullanıcı memnuniyeti yaratmaktadır.

Buna karşın, bakım sürecinin zorluğu, dayanıklılık konusundaki belirsizlikler, mekânsal yetersizlikler ve modern donatılarla uyumsuzluk gibi etkenler, kerpiç yapılara yönelik olumsuz kullanıcı tutumlarını beslemektedir.

Gözlemsel bulgular, kerpiç yapılara yapılan mekânsal eklemelerin ve yeni inşa edilen betonarme yapıların, kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda ortaya çıktığını göstermektedir. Depo, mutfak, banyo gibi işlevsel alanların eklenmesi ve çatı sistemlerinin modern malzemelerle yenilenmesi, kullanıcıların konfor, hijyen ve güvenlik taleplerine yanıt verme çabasını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Şükürlü Köyü'nde kırsal konut üretiminin parçalı, esnek ve ihtiyaç temelli bir yaklaşımla sürdüğü söylenebilir.

Çalışmada ortaya çıkan önemli sonuçlardan biri, köyde giderek yaygınlaşan hibrit yapı üretim biçimidir. Geleneksel kerpiç binalar, günümüz ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kaldığında, kullanıcılar bu binaları betonarme ve briket gibi malzemelerle destekleyerek dönüştürmektedir. Bu durum, kırsal konut üretiminde melezleşmenin arttığını ve yapı kültüründe köklü bir değişimin yaşandığını göstermektedir. Ancak bu dönüşüm sürecinde, yerel yapı bilgisi ve geleneksel üretim tekniklerinin giderek kaybolmaya yüz tuttuğu da dikkat çekicidir.

Bu bağlamda, kırsal konutlarda yerel malzeme ve yapı tekniklerinin günümüz teknolojileriyle birleştirilmesi ve kerpiç gibi sürdürülebilir malzemelerin iyileştirilerek yeniden kullanıma kazandırılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle depreme dayanıklılık gibi yapısal sorunların çözülmesi, bu malzemenin tekrar yaygınlaşmasını sağlayabilir. Bunun yanında, yeni yapılacak konutlarda hem yerel kimliği koruyacak hem de çağdaş yaşam ihtiyaçlarına cevap verebilecek hibrit tasarım yaklaşımları, kırsal mimarinin sürdürülebilirliğini destekleyecektir.

Çalışmanın sınırlı örneklem grubuyla yürütülmüş olması, bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Ancak yöntemsel olarak hem nicel hem de nitel verilerin bir arada kullanılması, kullanıcı tutumlarının çok boyutlu biçimde analiz edilmesine olanak sağlamıştır. Gelecek çalışmalarda, farklı coğrafi bölgelerle karşılaştırmalı analizler yapılması, genç kullanıcı gruplarının da sürece dahil edilmesi ve yeni hibrit yapıların performansının değerlendirilmesi önerilmektedir.

Sonuç olarak, Şükürlü Köyü örneği, kırsal mimarideki dönüşümün sadece fiziksel bir değişimi değil, aynı zamanda kültürel ve ekonomik etkenlerle şekillenen karmaşık bir süreci yansıttığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, kırsal konut politikalarının yalnızca yapısal iyileştirmelerle değil, aynı zamanda yerel bilgi sistemleri, kültürel sürdürülebilirlik ve kullanıcı temelli planlama ilkeleriyle birlikte ele alınması gerekmektedir.

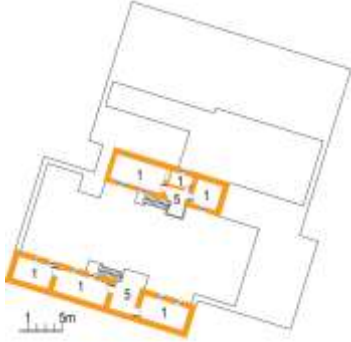
KAYNAKÇA

- Acar, B., & Bekleyen, A. (2008). Köye dönüş ve rehabilitasyon projesi kapsamında üretilen konutların kullanıcı memnuniyeti açısından incelenmesi: İslamköy ve Tur mezrası örneği. *Anadolu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 9(2), 241-259.
- Amcoff, J., & Westholm, E. (2007). Understanding rural change-demography as a key to the future. *Futures*, 39(4), 363-379.
- Asquith, L., & Vellinga, M. (Eds.). (2006). *Vernacular architecture in the twenty-first century: Theory, education and practice*. Taylor & Francis.
- Ayto, J. (1990). *Dictionary of Word Origins*. Bloomsbury.
- Cagnon, H., Aubert, J.E., Coutand, M., & Magniont, C. (2014). Hygrothermal properties of earth bricks. *Energy and Building*, 80, 208-218.
- Baiche, B., Osmani, M., Hadjri, K. and Chifunda, C. (2008) Attitude towards Earth Construction in the Developing World: A Case Study from Zambia, CIB W107 Construction in Developing World Countries International Symposium. 'Construction in Developing countries: Procurement, Ethics and Technology'; 16–18 January, Trinidad and Tobago, West Indies.
- Correia, M., Dipasquale, L., & Mecca, S. (2014). *VERSUS: Heritage for Tomorrow: Vernacular Knowledge for Sustainable Architecture*. Firenze University Press.
- Costa, C., Cerqueira, A., Rocha, F., & Velosa, A. (2019). The sustainability of adobe construction: past to future. *International Journal of Architectural Heritage*, 13(5), 639-647.
- Dalkılıç, N., & Aksulu, I. (2004). Midyat geleneksel konut dokusu ve evleri üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 19(3), 313-326.
- Danış, D. (2023). Ageing population and elderly care in the context of rural-urban relations: The case of Kastamonu and Sinop. *Journal of Social Policy Conferences*, (85), 1-30. <https://doi.org/10.26650/jspc.2023.85.1270477>
- Dasgupta, P., Morton, J.F., Dodman, D., Karapinar, B., Meza, F., Rivera-Ferre, M.G., Toure Sarr, A., & Vincent, K.E. (2014). Rural Areas. In C. B. Field, V. R. Barros, D. J. Dokken, K. J. Mach, M. D. Mastrandrea, T. E. Bilir, M. Chatterjee, K. L. Ebi, Y. O. Estrada, R. C. Genova, B. Girma, E. S. Kissel, A. N. Levy, S. MacCracken, P. R. Mastrandrea, & L.L.White (Eds.), *Climate Change 2014: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part A: Global and Sectoral Aspects. Contribution of Working Group II to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* (pp. 613-657). Cambridge University Press.
- Food and Agriculture Organization (FAO) of the United Nations (2018). *Guidelines on defining rural areas and compiling indicators for development policy*. FAO Press.

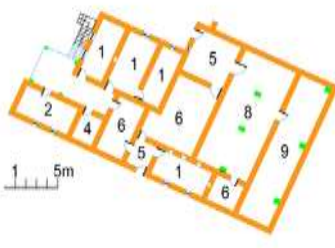
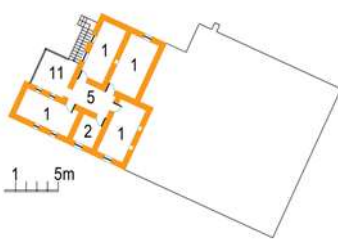
- Fouchal, F., Gouny, F., Maillard, P., Ulmet, L., & Rossignol, S. (2015). Experimental evaluation of hydric performances of masonry wall made of earth bricks, geopolymer and wooden frame. *Building and Environment*, 87, 234-243.
- Gür, Ş.Ö. (1996). Mekân Örgütlenmesi. Gür Yayıncılık.
- Gür, Ş. Ö. (2000). Doğu Karadeniz örneğinde konut kültürü. YEM Yayınları.
- Hadji, F., Ihaddadene, N., Ihaddadene, R., Betga, A., Charick, A., & Logerais, P.O. (2020). Thermal conductivity of two kinds of earthen building materials formerly used in Algeria. *Journal of Building Engineering*, 32, Article number 101823.
- Halfacree, K. (1993). Locality and social representation: space, discourse and alternative definitions of the rural. *Journal of Rural Studies*, 9(1), 23-37.
- Halfacree, K. (2006). Rural space: constructing a three-fold architecture. In P. Cloke, T. Marsden, P. Mooney (Eds.), *Handbook of rural studies* (pp. 44-62). Sage Publications.
- Hassanain, M.A., Mathar, H., & Aker, A. (2016). Post-occupancy evaluation of a university student cafeteria. *Architectural Engineering and Design Management*, 12(1), 67-77.
- Heathcote, K. A. (1995). Durability of earth wall buildings. *Construction and Building Materials*, 9(3), 185-189.
- Houben, H., & Guillaud, H. (1994). *Earth construction: A comprehensive guide*. Intermediate Technology Publications.
- Li, Y.H. (2012). Urban-rural interaction patterns and dynamic land use: Implications for urban-rural integration in China. *Regional Environmental Change*, 12(4), 803-812.
- Luck, G.W., Black, R., & Race, D. (2011). Demographic change in rural Australia: Future opportunities and challenges. In G.W. Luck, R. Black, D. Race (Eds.), *Demographic Change in Australia's Rural Landscapes*. Landscape Series, vol. 12, Springer Science Business Media B.V.
- Martin, S., Mazarron, F.R., & Canas I. (2010). Study of thermal environment inside rural houses of Navapalos (Spain): The advantages of reuse buildings of high thermal inertia. *Construction and Building Materials*, 24(5), 666-676.
- Moseley, M. (1984). The revival of rural areas in advanced economies: a review of some causes and consequences. *Geoforum*, 15, 447-456.
- Muilu, T., & Rusanen, J. (2003). Rural young people in regional development- The case of Finland in 1970-2000. *Journal of Rural Studies*, 19(3), 295-307.
- Newsham, N., & Rowe, F. (2023). Understanding trajectories of population decline across rural and urban Europe: A sequence analysis. *Population, Space and Place*, 29(3), e2630. <https://doi.org/10.1002/psp.2630>
- Oliver, P. (2006). *Built to meet needs: Cultural issues in vernacular architecture*. Routledge.

- Özdeniz, M. B., Bekleyen, A., Gönül, İ.A., Gönül, H., Sarıgöl, H., İlter, T., Dalkılıç, N., & Yıldırım, M. (1998) Vernacular domed houses of Harran, Turkey, *Habitat International*, 22(4), 477–485.
- Pacheco-Torgal, F., & Jalali, S. (2012). Earth construction: Lessons from the past for future eco-efficient construction. *Construction and Building Materials*, 29, 512-519.
- Pallant, J. (2005). *SPSS Survival Manual: A step by step guide to data analysis using SPSS for Windows*. (2nd Ed.). Allen & Unwin.
- Rael, R. (2009). *Earth architecture*. Princeton Architectural Press.
- Sabatino, M. (2010). Documenting rural architecture, by Giuseppe Pagano. *Journal of Architectural Education*, 63(2), 92-98.
- Schneider, T., & Till, J. (2005). Flexible housing: Opportunities and limits. *Architectural Research Quarterly*, 9(2), 157-166.
- Silveira, D., Varum, H., Costa, A., Martins, T., Pereira, & H., Almeida, J. (2012). Mechanical properties of Adobe bricks in ancient constructions. *Construction and Building Materials*, 28(1), 36-44.
- Storie, J.T., Uusna, E., Eglaja, Z., Laur, T., Külvik, M., Suskevics, M., & Bell, S. (2019). Place attachment and its consequence for landscape-scale management and readiness to participate: Social network complexity in the Post-Soviet Rural context of Latvia and Estonia. *Land*, 8(8), 125. <https://doi.org/10.3390/land8080125>
- Tarrad, M. (2020). A vision to revive mud architecture, a community heritage architecture in Joodan, for low income. *International Journal of Design & Nature and Ecodynamics*, 15(2), 269-275.
- Tekeli, İ. (2016). *Dünyada ve Türkiye’de kent-kır karşılığı yok olurken yerleşmeler için temsil sorunları ve strateji önerileri*. İdealkent Yayınları.
- Walker, P., Keable, R., Marton, J., & Maniatidis, V. (2005). *Rammed earth: Design and construction guidelines*. BRE Bookshop.
- Wargocki, P., Wyon, D., Baik, Y., Clausen, G., & Fanger, P. (1999). Perceived air quality, sick building syndrome (SBS) symptoms and productivity in an Office with two different pollution loads. *Indoor Air*, 9(3), 165-179.
- Yakar, M., & Özgür, E.M. (2022). The aging population in Turkey is ringing alarm bells at the local level. *Coğrafya Dergisi-Journal of Geography*, (44), 231-250. <https://doi.org/10.26650/JGEOG2022-1059215>
- Yıldırım, C., & Akın, C. T. (2020). Microclimatic design strategies in Mardin Vernacular Architecture. *Alam Cipta*, 13(1), 56-70

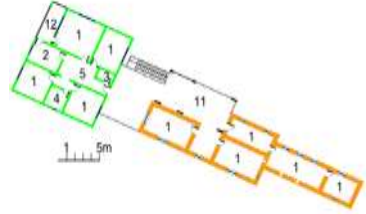
Ek Tablo 1. 2 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
o			
2	Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklentileri		
	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton Yeni Konut (Mavi)		
		1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol (Koridor), 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 10: Kümes, 11: Teras, 18: Avlu	

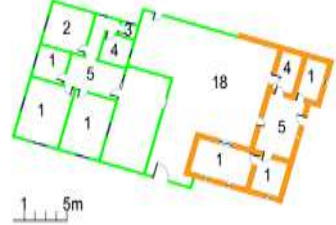
Ek Tablo 2. 3 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
o			
3	Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklentileri		
	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton		
		1: Oda, 2: Mutfak, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 8: Ahır, 9: Samanlık, 11: Teras	

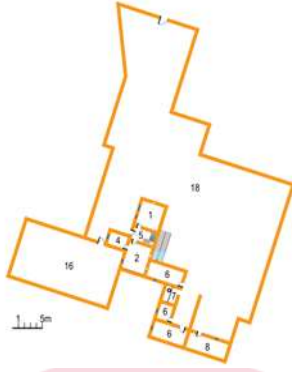
Ek Tablo 3. 4 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
0			
4	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton		
1: Oda, 2: Mutfak, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 11: Teras, 12: Balkon			

Ek Tablo 4. 13 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Zemin Kat Planı
13	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton	
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 18: Avlu		

Ek Tablo 5. 32 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
o			
32	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Tuğla - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler		
1: Oda, 2: Mutfak, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 16: Bahçe 18: Avlu			

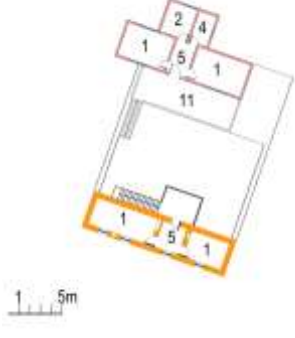
Ek Tablo 6. 36 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
36	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Tuğla - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler (Mavi)		
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 11: Teras, 18: Avlu			

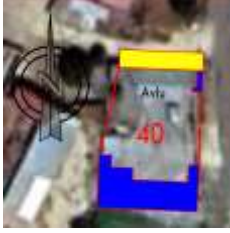
Ek Tablo 7. 37 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
37	Yapı Malzemeleri Kerpiç Briket Tuğla Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklmeler (Mavi)		
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 9: Samanlık, 11: Teras, 18: Avlu			

Ek Tablo 8. 39 Nolu Konut

No	Layout Plan	Ground Floor Plan	Upper Floor Plan
39	Yapı Malzemeleri Kerpiç Briket Tuğla Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklmeler (Mavi)		
1: Oda, 2: Mutfak, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 9: Samanlık, 10: Kümes, 11: Teras, 18: Avlu			

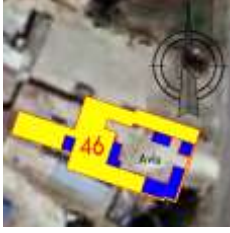
Ek Tablo 9. 40 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Zemin Kat Planı
40	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Taş - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler (Mavi)	1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 18: Avlu

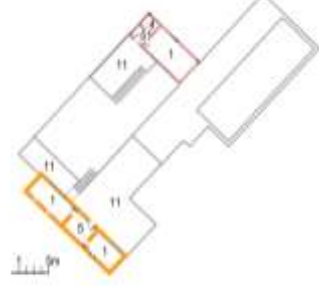
Ek Tablo 10. 44 Nolu Konut

N o	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
44	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler (Mavi)		
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 8: Ahır, 10: Kümes, 11: Teras, 13: Kiler, 16: Bahçe 18: Avlu			

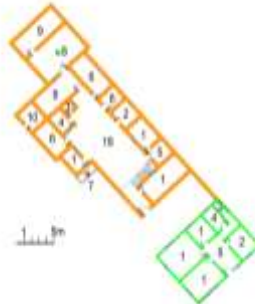
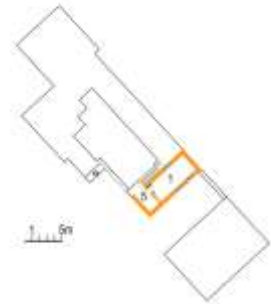
Ek Tablo 11. 46 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Zemin Kat Planı
46	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton	
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 9: Samanlık, 17: Kahvehane, 18: Avlu		

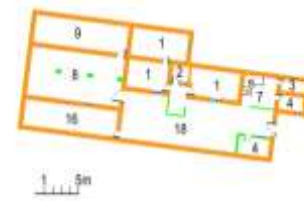
Ek Tablo 12. 47 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
47	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Tuğla - Beton		
1: Oda, 2: Mutfak, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 11: Teras, 18: Avlu			

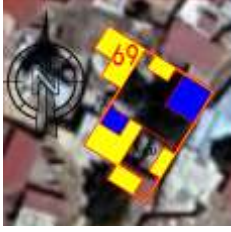
Ek Tablo 13. 57 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
57	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler		
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 9: Samanlık, 10: Kütmes, 18: Avlu			

Ek Tablo 14. 62 Nolu Konut

No	Yerleşim Planı	Zemin Kat Planı
62	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler (Mavi)	
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 7: Tandır, 8: Ahır, 9: Samanlık, 16: Bahçe, 18: Avlu		

Ek Tablo 15. 69 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
o			
69	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton		
1: Oda, 2: Mutfak, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 8: Ahır, 9: Samanlık, 11: Teras, 18: Avlu			

Ek Tablo 16. 75 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
o			
75	Building Materials - Adobe - Briquette		
1: Oda, 3: Tuvalet, 5: Hol, 6: Depo, 18: Avlu			

Ek Tablo 17. 85 Nolu Konut

N	Yerleşim Planı	Alt Kat Planı	Üst Kat Planı
85	Yapı Malzemeleri - Kerpiç - Briket - Beton Kerpiç Konut (Sarı) ve Mekansal Eklèmeler		
1: Oda, 3: Tuvalet, 4: Banyo, 5: Hol, 6: Depo, 7: Tandır, 8: Ahır, 11: Teras, 14: Tamirhane, 15: Garaj, 18: Avlu			